

Seime aptarta valstybės politika Lietuvos šilumos ūkyje

Politikai ateina ir išeina, bet šilumos vartotojai ir jų aprūpintojai šiluma bei karštu vandeniu lieka su savo džiaugsmiais ir rūpesčiais. Kaip įprasta, valdantiešiems viskas gerai, opozicijai priešingai. O kaip patys proceso dalyviai vertina dabartinę padėtį Lietuvos šilumos ūkyje: kas padaryta, o kas nepadaryta, kas yra realu, o kas tik svajonės, ko tikimasi iš politikų ir jų suformuotų valdžios įstaigų? Šiuos ir panašius klausimus spalio 2 d Seime aptarė susirinkę šilumos tiekimo įmonių vadovai, savivaldybių atstovai, įstatymų leidėjai, vykdomosios valdžios atstovai ir ekspertai.

Pasidžiaugta, kad sutelktomis viešojo ir privataus sektoriaus pastangomis bei lėšomis, bendradarbiaujant įvairių partijų ir valdžios įstaigų atstovams per Nepriklausomybės laikotarpį Lietuva padarė didelį technologinį šuolį Šilumos ūkyje, importines dujas keisdama vietiniu atsinaujinančiu biokuru, kurio dalis šilumos gamybos „krepšelyje“ dabar siekia net 75 proc. Tai ne tik lėmė mažėjančias centralizuotai tiekiamos šilumos kainas, bet ir anksčiau išleidžiami pinigai importuojamoms dujoms dabar lieka Lietuvoje, padeda regionams uždirbti pajamų ir, žinoma, mokesčiais pildo biudžetą. Pagal atsinaujinančių išteklių dalį, naudojamą centralizuotam šilumos tiekimui (CŠT), Lietuva, kartu su Danija ir Švedija, ryškiai pirmauja visoje Europos Sąjungoje.

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos (LŠTA) prezidentas, Kauno technologijos universiteto Energetikos katedros docentas dr. Valdas Lukoševičius teigė, kad Lietuva išsiskiria iš kitų „poplinės“ ekonomikos šalių ir kitais pasiekimais. Pavyzdžiui, centralizuotai šildomuose pastatuose įrengti šilumos punktai, kurie reguliuoja šildymo režimą kiekvienam pastatui individualiai, pagal jo poreikius. Kiek pastate suvartojama šilumos – tiksliai išmatuoja įvadiniai skaitikliai, kurių jau 70 proc. perduoda duomenis nuotoliniu būdu. Apie 20 proc. daugiabučių jau turi šilumos skaitiklius arba daliklius kiekviename bute ir gali reguliuoti šilumos suvartojimą pagal savo poreikius ir galimybes. Beveik pusė sovietinių laikų vamzdynų jau pakeista šiuolaikiniais vamzdžiais, didžiuosiuose miestuose veikia kogeneracinės elektrinės, kurių atliekinė šiluma panaudojama miestų šildymui. Sėkmingai įveikta energetinė krizė, daromos investicijos šilumos tiekimo efektyvumui bei patikimumui didinti.

Šilumos tiekimo įmonių atstovai atkreipė politikų ir valdininkų dėmesį, kad visuose miestuose pradėjus naudoti daugiausiai biokurą, išryškėjo reikšmingas kainų skirtumas tarp didžiųjų ir mažųjų savivaldybių. Bendrovės „Kretingos šilumos tinklai“ direktorius Dainius Budrys įmonės pavyzdžiu pailustravo, kad nors kuras ir elektra perkami panašiomis kainomis kaip ir kitur, tačiau šilumos kainą vartotojams išaugina ūkio eksploatavimui būtinosios „pastoviosios“

sanaudos. Ypatingai brangiai kainuoja biokuro katilai ir didesni vamzdynai. Deja, anksčiau tokiems projektams prieinamų ES investicinių subsidijų nebeliko. Masto faktoriaus įtaką didelėms šilumos kainoms mažose savivaldybėse patvirtina ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos narys, kuruojantis CŠT sektorių, Matas Taparauskas. Renginyje dalyvavę Seimo nariai sutiko, kad aukštos šilumos kainos mažose savivaldybėse tampa problema, kurią reikia spręsti iš esmės. Kadangi šiuo metu nėra pigesnio šilumos šaltinio, kaip biokuras, pasiūlyta Energetikos ministerijai suformuoti tikslinę investicinę subsidijos priemonę šildymo dekarbonizavimui ir efektyvumo didinimui mažose CŠT sistemose.

Įvairias šilumos gamybos technologijas apžvelgė bene didžiausią patirtį centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje turinčios konsultacinės bendrovės UAB „Teisingi energetikos sprendimai“ vadovas Robertas Puodžius. Jis atkreipė politikų ir valdininkų dėmesį, kad dažnai giriami šilumos siurbliai, įrengiami be subsidijos, gali didinti šilumos kainas, nes žiemą jie neefektyvūs ir nepakeičia įprastinių katilų, be to, dažnu atveju reikalauja didelių investicijų prisijungiant šiuos įrenginius prie elektros tiekimo infrastruktūros, kurios pralaidumo Lietuvoje dažnai jau trūksta saulės ir vėjo elektrinėms ar elektromobiliams.

Lietuvos biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA atstovas Dainius Mikolaitis paneigė mitus, kad naujausia Atsinaujinančių energijos išteklių direktyva nepripažįsta biokuro kaip atsinaujinančio išteklius. Tiesiog energijai gaminti turi būti naudojamos, kaip įprasta, miško ir medienos perdirbimo liekanos, kurios niekam daugiau nebetinka. Teisės aktai nedraudžia skirti paramą tokio kuro deginimo įrenginiams. Žinoma, kai kuriuose šilumos gamybos objektuose reikės atnaujinti ar įdiegti įrenginius žemesnės kokybės biokuro deginimui. Tam vėlgi reikėtų subsidijų, kad nedidėtų kainos mažose savivaldybėse.

Aktyvi diskusija, moderuojama Seimo nario Luko Savicko, vyko ir apie kitas politikos šilumos ūkyje aktualijas. Pavyzdžiui, Lietuva viena iš nedaugelio šalių Europos Sąjungoje, kur už šilumą atsiskaitoma vienanare kaina. Dėl to, kad vasarą nesurenkamos lėšos, būtinos šilumos ūkio funkcionavimui, tenka daugiau mokėti žiemos mėnesiais. O kadangi šalčiausiais mėnesiais ir kilovatvalandžių skaičius didelis, mokėjimai už šildymą tampa labai „skausmingi“. Kadangi vartotojai sunkiai renkasi mokėjimus dvinare kaina, tikslinga sprendimo teisę suteikti šilumos tiekėjui ar valdžios įstaigoms.

Elektrėnų savivaldybės meras Gediminas Ratkevičius atkreipė dėmesį, kad šiuo metu paini procedūra, susijusi su šildymo sezono pradžia ir pabaiga. Savivaldybės negali įvertinti, kada pradėti šildymą, jeigu neišlaikoma higienos normomis nustatyta minimali 18 °C vidaus temperatūra daugiabučiuose. Tam ir sumontuota pastatuose individualūs automatizuoti šilumos punktai, kurie turi palaikyti nustatytą temperatūrą patalpose. Šildymas turėtų būti įjungtas, pavyzdžiui, nuo spalio 1 d. iki balandžio 30 d., kaip ir kitose šalyse. O jau šildymo automatika pasiims šilumos tiek, kiek reikia pastatui. Šildymo kompensacijos irgi turėtų būti mokamos šiuo laikotarpiu. Juo labiau, kad paros išlaidos šildymui spalio mėnesį svyruoja apie 1 eurą.

Daugiau informacijos ir konferencijos pristatymus rasite [ČIA](#).